

Etuuspalvelut, lakiyksikkö

2.11.2020

Dnro 95/010/2020

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Kansaneläkelaitoksen lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta VN/8261/2019 ja STM081:00/2019

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksen keskeisinä ehdotuksina esitetään työeläkelakien ja kansaneläkelain leskeneläkkeen keston rajaamista niin, että sitä maksettaisiin avioliitossa edunjäntäjän kanssa olleelle leskelle 10 vuotta, kuitenkin vähintään siihen saakka, kun nuorin lapseneläkkeeseen oikeutetuista lapsista täyttää 18 vuotta. Työeläkelakien mukaista lapsen eläkeoikeutta esitetään jatkettavaksi, kunnes lapsi täyttää 20 vuotta. Kansaneläkelain lapseneläkkeeseen ei esitetä muutoksia.

Työeläkelakien ja kansaneläkelain leskeneläkkeeseen olisi jatkossa oikeutettu myös yhteistaloudessa ennen edunjäntäjän kuolemaa vähintään viisi vuotta asunut avopuoliso, jolla on edunjäntäjän kanssa yhteinen alaikäinen lapsi, joka asui edunjäntäjän ja lesken kanssa samassa taloudessa. Tätä leskeneläkettä maksettaisiin siihen asti, kunnes nuorin yhteinen lapsi täyttää 18 vuotta.

Leskeneläkkeen keston rajaamista ja yhteistaloudessa asuvan lesken leskeneläkeoikeutta koskevia muutoksia sovellettaisiin vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneisiin leskiin, jos edunjäntäjä kuolee ehdotettujen lakien tultua voimaan.

Yhteistaloudessa asuvan avopuolison leskeneläkeoikeuden osalta asumiselta edellytettäisiin säännöksen perusteluiden mukaan pääsääntöisesti sitä, että henkilöllä oli vakuutetun kanssa sama osoite väestötietojärjestelmässä vakuutetun kuollessa ja tästä taaksepäin laskettuna yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta. Näin ollen Kela katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen säännöskohtaiset perustelut asettavat säännöksen sanamuotoa tiukemman edellytyksen leskeneläkeoikeuden täyttymiselle. Kela esittää, että lakiehdotuksen 55 §:n 1 momentin 2 kohtaa täydennetään niin, että yhdenjaksoisuusvaatimus ilmenee myös säännöksen sanamuodosta. Hyvän lainsäädäntötavan ja toimeenpanon kannalta olisi toivottavaa, että lain tasolla tuotaisiin esiin yhteistaloudessa asumiselta edellytettävä viiden vuoden yhdenjaksoinen asuminen ennen edunjäntäjän kuolemaa. Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa voitaisiin edelleen lieventää tätä viiden vuoden yhdenjaksoisuusvaatimusta kuvaamalla lyhyehköjen ja tilapäisten erillään asumisjaksojen vaikutusta sen täyttymiseen.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia etuuksien määräytymiseen siltä osin, otetaanko lesken- tai lapseneläke huomioon Kelan etuutta vähentävänä tulona vai ei. Tällä hetkellä perhe-eläkkeenä maksettavia lapseneläkkeitä ei oteta tulona huomioon yleisessä asumistuessa. Työeläkelakien mukaista lapsen eläkeoikeutta esitetään jatkettavaksi, kunnes lapsi täyttää 20 vuotta. Ehdotetun muutoksen johdosta yleisen asumistuen piirissä voisi jatkossa olla hieman aiempaa enemmän työeläkelakien mukaista lapseneläkettä saavia henkilöitä, joiden lapseneläkettä ei oteta yleisessä asumistuessa huomioon tulona.

Kela esittää, että esityksen nimeen lisätään kansaneläkelaki, sillä se puuttuu hallituksen esitysluonnoksen nimestä.

Antti Jussila
ma. etuusjohtaja

Regina Ollila
osaamiskeskuksen päällikkö